

Vasilije Cerović

AZ EGYSÉG ÉS TESTVÉRISÉG VÉDELME

*A JSZSZK alkotmányos berendezésének védelme**

*„Minden forradalom annyit ér, amennyire képes
állandóan fejlődni és vívmányait védelmezni.”*

TITO

Az időszerű kosovói események dolgozóink, polgáraink, nemzeteink és nemzetiségeink politikai és társadalmi érdeklődésének és reagálásának tárgyai lettek. Miért van ez így és mi nyilvánul meg ebben? Ez azért van így, mert az ellenséges ellenforradalmi akciók forradalmunk alapvető vívmányai — a JSZSZK területi épsége, az egység és testvériség, a szocialista öngazgatás, tehát alkotmányos berendezésünk alapjai — ellen irányulnak, s ezért szocialista öngazgatású közösségünk egysége, szembekerülve a szervezett ellenséges tevékenységgel, megindította és működésbe hozta saját védelmi erőit. Ezeknek az erőknek az élén pedig a titói irányvonallért és a társadalmi életünk tartalmáért legnagyobb felelősséggel tartozó, a hazánk nemzetei és nemzetiségei, munkásosztálya, és dolgozói élcsapatának politikai és erkölcsi tekintélyével bíró Kommunista Szövetség áll. Ezúttal, akárcsak a korábbi külső veszélyektől és belső nehézségektől terhes helyzetekben is, bebizonyosodott, hogy a Kommunista Szövetség olyan kritikai öntudattal bír, amellyel saját gyengeségeit is felfedezi, és olyan eszmei-politikai cselekvőképeséssel, amely programjának teljesítésére és az időszerű politikai irányvonal érvényesítésére a dolgozók és polgárok millióit egyesíti. Ennek jóvoltából sohasem vagyunk tehetetlenek. Amint az ellenség kezét emel ránk, mi lefogjuk a kezét. Senki sincs magára hagyatva közülünk, egyetlen olyan társadalmi-politikai közösségünk sincs, amelyért veszély esetén ne állna ki szocialista hazánk minden erejével.

Azok a nemzetközi körülmények, amelyek között kitortek a kosovói események, azokra a mély gazdasági, politikai és szociális ellentmondásokra figyelmeztetnek bennünket, amelyek különböző fajtájú és fokú összetűzésekhez vezetnek, az eltérő társadalmi-gazdasági és politikai rendszerű országokban. Minden ilyen, túlnyomórészt belső okokra visszavezethető összetűzésnek, szabály szerint nemzetközi visszhangja is van.

* Megjelent a Vojno delo 1981. 3. számában

Ez kívülről szítható és ürügyül vagy kifogásként szolgálhat a független országok belső ügyeibe való külső beavatkozáshoz. Ilyen szempontból minden olyan országnak, amelynek saját függetlensége a legfőbb gondja, éber figyelemmel kell kísérnie a külső és belső ellenség minden kapcsolátát. Történelmi tapasztalatunk arra tanít bennünket, hogy ők egymást támogatják és védik. De mi, nem tévesztve ezt szem elől, ahhoz az elvhez tartottuk magunkat, hogy saját gyengeségeink több kárt okozhatnak, mint az ellenség. Ezért Tito elve — hogy senki sem árthat, ha egységesek vagyunk — mozgósít bennünket, hogy új lendülettel erősítsük szocialista öngazgatásunkat, az egységet és testvériséget, és hogy határozottan küszöböljünk ki mindent, ami ezeket megrontja.

A kosovói ellenséges akció jellege és céljai

A Kommunista Szövetség magvas és pontos értékelést adott a kosovói ellenséges akció jellegéről és céljairól. Egységes a KSZ Kosovói Tartományi Bizottságának, a Szerb KSZ Központi Bizottságának és a Jugoszláv KSZ Központi Bizottságának álláspontja, hogy az albán nacionalizmus és irredentizmus pozíciójából kiinduló ellenforradalmi akcióról van szó. Ellenforradalmi azért, mert világosan a JSZSZK önállóságának és területi épségének, az egységnek és testvériségnek, az egyenjogúságnak és a szocialista öngazgatásnak az aláásására irányult. Az albán nacionalisták és irredenták nyíltan kitűzték a „Kosovói Albán Köztársaság” jelszót, támadva ezzel Jugoszláviának az alkotmányban megállapított szövetségi berendezését. Nemcsak a jelszót tűzték ki, hanem ezt a törekvésüket Kosovo öngazgatási és állami intézményei elleni agresszív támadásokkal igyekeztek megvalósítani, az erőszak alkalmazásától sem riadva vissza. Röviden, ők a hatalmat akarták megszerezni, a JSZSZK területi épségét és önállóságát akarták megbontani, belülről aláásni el nem kötelezett ország mivoltát, nemzetközi tekintélyét és helyzetét.

A nacionalizmus, amint a történelmi tapasztalat mutatja, romboló és a végletekig reakciós ideológia. Miután a nacionalizmus nem tud megoldani egyetlenegy tényleges társadalmi kérdést és feladatot sem, visszatér a múlt mítoszaihoz, megkísérelve életre kelteni őket a jelenben. Mindig azoknak az erőknak a menedéke volt, amelyek nem tudták megérteni a társadalmi fejlődéssel járó ellentmondásokat és nehézségeket, még kevésbé tudták legyőzni őket. A nacionalizmus szándékosan elhomályosítja a társadalmi élet osztálytartalmát és visszaél az emberek nemzeti érzéseivel. Arra törekszik, hogy a nemzeti érdekeket és érzéseket elszigetelten elégtse ki, megszakítva a kölcsönöségi és közösségi szálakat más nemzetekkel. A nemzeti és a nacionalista között az a különbség, hogy az első a saját nemzeti történelme, kultúrája, társadalmi és etnikai értékeinek szeretetén értendő ugyanolyan viszony a többi nemzet iránt is;

a második pedig a saját nemzete dicsőítését a többi iránti türelmetlenségként fejezi ki.

Az albán nacionalisták és irredenták oly módon nyilvánították ki ellenforradalmi szellemüket, hogy az semmiféle kétséget sem hagyott szándékaik és céljaik felől. Valótlanságokat terjesztettek el Kosovo állítólagos kizsákmányolásáról, de nem riadtak vissza az anyagi értékek vandál rombolásától, amelyeket a kosovói albánok más nemzetekkel és nemzetiségekkel közösen nehéz, szorgalmas munkával hoztak létre. Őket nem elégítette ki a Szerb SZK-beli és a szövetségi alkotmányos önkormányzat, és mindent elkövettek, hogy bizonytalanságot keltsenek a szerbekben és a crnagoracokban, a tartományból való kitelepülésre ösztönözve őket. Tagadták az öngazgatást, az öngazgatási döntéshozatal, megegyezés és megállapodás demokratikus értékeit, és nem titkolták hajlandóságukat az etatizmus és a sztalinista típusú terror iránt. Nem fogadták el az el nem kötelezett külpolitikát mint a népek és országok egyenrangú együttműködésének és kölcsönös tiszteletének alapját, de fogékonyságot mutattak a szomszédos Albánia idejétmúlt elszigeteltsége és az idegen befolyás alatt álló ellenséges emigrációval való együttműködés iránt.

A nacionalizmus szélsőséges; benne a másik nemzet iránti gyűlölet minden emberi érzésen felülkerekedik. Van a közösség, és a kölcsönös támogatás tekintetében önzésnek van alávetve, képtelen más nép sikerének örülni és érzéketlen nehézségei és bajai iránt. A nacionalizmus, a mi történelmi tapasztalataink szerint, megbarátkozott a fasizmussal, átvéve módszereit és harceszközeit. A kosovói albán nacionalisták és irredenták ellenforradalmi akciójukban rendkívüli ügyességet mutattak a hitegetésben és a terrorra való készségben, nemcsak más nemzetek, hanem az albán nemzetiség iránt is. Ahol a félrevezetés nem segített, ott megfélemlítették az embereket. Ezzel magyarázható, hogy sikerült nekik jelentős számú egyetemi hallgatót és tanulót félrevezetni, sőt egyes helységekből kisebb számú munkást is. Általában véve a nacionalizmus, szabály szerint, a terrorra támaszkodik, mint a voluntarista tervek kifejezőjére és eszközére. A nacionalizmus éppen a nyomás és erőszak módszerei és eszközei iránti hajlandósága miatt merő ellentéte a szocialista öngazgatásnak és demokratizmusának.

Ellenforradalmi akciójukban ihletet és támogatást az Albán Népköztársaságtól kaptak, ahonnan ösztönözték az Albán Köztársaságra való jog követelését és az összes jugoszláviai albánok egyesítését, úgyszintén a hazaáruló emigrációtól és ezt az emigrációt fenntartó és segítő reakciós köröktől. Mint végső célt terjesztették a nagy Albánia eszméjét. Az ellenforradalmi akció szervezettsége és a benne kitűzött távlati célok arra utalnak, hogy azt egy központból irányították, hosszan és gondosan előkészítették. A forradalmunk és alkotmányos berendezésünk alapvető vívmányai elleni ellenforradalmi támadás névleges hordozói, amint azt maguk hirdették, az úgynevezett „Jugoszláviai Albán Marxista—Leni-

nista Kommunista Párt”, valamint a „Kosovo és a Többi Albán Vidék Nemzeti Felszabadítási Mozgalma”.

A szervezők az ellenforradalmi lázadás előkészítésében a széles körű eszmei indoktrinációtól és a politikai propagandatevékenységtől, a tüntetéseken át, egészen az erőszakig, tűzfegyver alkalmazásáig mentek. Kezdetben a nacionalista irredenta törekvéseket szociális követelésekkel álcázták, de azután a tüntetésekkel, a szóbeli kihívásokkal és magatartásukkal a pusztító dühöngésre és az erőszak nyílt alkalmazására bujtogattak. Ilyen módon szándékaik és céljaik nyilvánvalóak lettek és ezzel szükségszerűvé vált, hogy társadalmunk a törvényes biztonsági és társadalmi önvédelmi intézkedéseket alkalmazza.

Az ellenség által kihasznált gyengeségeink

A Kommunista Szövetség a kosovói események elemzésében bírálóan felmérte az okokat, amelyek a nacionalista és irredenta hullámhoz és ennek zászlaja alatt az ellenforradalmi akcióhoz vezettek. Ezenkívül a Kommunista Szövetség felülvizsgálta saját gyengeségeit és felelősségét abban, amit tennie kellett volna, de idejében nem tett meg. Milyen gyengeségekről van szó? Az ébertelenségről, a megalkuvásról, az ingadozásról és a tértelenségről. Sőt mi több, a nacionalisták megtűrése egyes esetekben olyan messzemenő volt, hogy azt lehetett hinni: ezzel meggyorsult a társadalmi-gazdasági feladatok és kérdések megoldása. Az albán nacionalisták és irredenták 1968-tól rendszeresen fejlesztették az ellenforradalmi indoktrinációt és propagandát, behatolva a közoktatási és tudományos, kulturális és tájékoztatási intézményekbe, és ebben a törekvésükben nem ütköztek határozott ellenállásba. Módszeresen tért hódítottak az oktatásban, a tankönyvekben, a kulturális rendezvényeken és tudományos tanácskozásokon, kiegészítve ezeket a törvényes munkaformákat, a röpcédula és a propagandaanyag törvénytelen nyomtatásával és terjesztésével. Mindezek a tevékenységek, együttvéve tartalmazták az ellenforradalmi propaganda elemeit, amelyeknek társadalmi veszélyessége le volt becslve. Még az olyan pimasz nacionalista, irredenta kilengések is válasz nélkül maradtak, mint pl. az egyetemi hallgatók előadás előtti, albán voltokra való rituális hivatkozása, vagy Tito fényképeinek eltakarása és eltávolítása azokból a helyiségekből, amelyekben nyilvános rendezvényeket tartottak, vagy az NFH hősei emlékműveinek lerombolása és meggyalázása stb. Magától értetődő, hogy voltak figyelmeltetések, reagálások és szembehelyezkedések a fasiszmus jegyeit magukon viselő nacionalista akciókkal szemben. De a vészharangot senki sem húzta meg, noha hangjának ilyen és hasonló esetekben nemcsak Kosovón, hanem egész Jugoszláviában visszhangoznia kellett volna. Közvéleményünkben, jogosan és aggódva merült fel a kérdés: Hogyan volt ez lehetséges? A Kommunista Szövetség ezt a kérdést legelőször önmá-

gának, olyan nyíltsággal tette fel, amely a legnagyobb felelősségre kötelez.

A Kommunista Szövetség, saját gyakorlatának önbíráló felmérésében megállapította hibáit és mulasztásait, elsősorban azokat, amelyek egész eszmei-politikai tevékenységével és akciókészségével, valamint külön az általános honvédelemmel, a biztonsággal és az önvédelemmel kapcsolatosak. Természetes, hogy előtérbe a Kosovói Kommunista Szövetség és vezetőinek az albán nacionalizmus és irredentizmus fokozatos terjedéséért való felelőssége került, de a Szerb KSZ és a KSZ szövetségi vezető szervei is bírálónan megtárgyalták saját gyengeségeiket.

A Kosovói KSZ és vezető szerveinek legfőbb gyengesége abban volt, hogy lebecsülte az albán nacionalizmus és irredentizmus veszélyét. Az ilyen álláspont logikus kifejeződései voltak a pontatlan politikai-biztonsági értékelések, amelyekben az általános kedvező jelek hangsúlyozásával homályban maradt a konkrét ellenséges akció súlyossága. Ilyen és hasonló értékeléseket sablonosan végeztek a Kommunista Szövetségben, továbbá a hatalmi és öngazgatási szervezetekben, annak feltétlenül szükséges ellenőrzése nélkül, hogy összhangban vannak-e az élet és a fejlődés tényeivel. A sablonos munka azonban a politikai és társadalmi életben megbosszulja magát, főképpen azért, mert a változások és ellentmondások, valamint a felszínre került összetűzések ellenére meghosszabbítja a megszokott módon való cselekvés idejét.

Az ilyen sablonos munka következményei, szabály szerint, igen kedvezőtlenek. Lassítják az eszmei és politikai akciót, súlyos helyzetekben a biztonsági és társadalmi-önvédelmi intézkedések foganatosítását. Ebben az időben, amelyben élünk, szem előtt tartva a nemzetközi viszonyok mély ellentmondásait, valamint társadalmi-gazdasági és politikai életünk problémáit, legjelentősebbek a pontos és idejében elkészült politikai biztonsági értékelések. Bizonyos szempontból értékük az egészségvédelmi kórjelzések értékével hasonlítható össze. A helyes kórisme megállapítása a betegség kezdetén nehezebb, mert a tünetek még gyengék és homályosak, amikor viszont a betegség kifejlődött, akkor már a tünetek is láthatók, de a gyógykezelés sokkal nehezebb. Ehhez hasonlóan a politikai és társadalmi életben jelentkező zavarok előjeleinek elhanyagolása, feltétlenül növekedésükhöz és terjedésükhöz vezet mindenfelé.

Mégis amikor a nacionalizmusról van szó, hazai viszonylatban, tekintettel a történelem tanítására, nem lehet igazolt a legkisebb megnyilvánulásának elnézése sem.

Ha a kommunisták nem veszik észre és nem ismernek fel minden nacionalista magatartást, ha határozottan és engesztelhetetlenül nem szállnak szembe vele, akkor ez biztos jele annak, hogy eszmei és politikai reflexük elhalt, vagy a nacionalizmus őket is megfertőzte. Ha a kommunista csupán egy percre is elhiszi, hogy a nacionalizmus a szocialista öngazgatás vagy bármilyen társadalmi haladás ügyét szolgálhatja, ezzel már elhagyta meggyőződését, és maga is a nacionalizmus rabja. Nép-

felszabadító háborúnk és szocialista öngazgatásunk egész tapasztalata arról tanúskodik, hogy nincs és nem is lehet őszintébb és következetesebb harcosa a nemzeti egyenjogúságnak a munkásosztálynál és élcsapatánál, a Kommunista Szövetségnél. A kommunisták szeretik saját népüket, de ez nem zavarja őket abban, hogy értékeljék és szeressék a többi nemzetet és nemzetiséget, hogy tiszteletben tartsák értékeiket és örüljenek elért eredményeiknek. Ha a kommunista hűtlen lesz a Kommunista Szövetségnek a nemzeti kérdésben vallott elvszerű álláspontjához, akkor eltávolodik legfőbb hagyományától és politikájától, és többé nem tartozhat a párt soraiba. A nacionalizmus semmilyen formában és fokon sem egyeztethető össze a Kommunista Szövetségben való tagsággal.

A fórummunka bírálata

A Kommunista Szövetség a nacionalizmus és az irredentizmus áradatát vizsgálva megállapította a saját szerepében tapasztalható fogyatékoságokat. Éles bírálatnak és önbírálatnak vetette alá a saját munkamódszerét, különösen a dolgozóktól és polgároktól, továbbá az öngazgatási és a munkaközösségi élettől való eltávolodását. A Kommunista Szövetségnek ugyanis nem lehet más munkamódszere, mint az, hogy a dolgozókkal és a polgárokkal közösen oldja meg a társadalom anyagi és kulturális problémáit. Ily módon a gyakorlatban ellenőrzi politikai irányvonalának helyességét, irányítja a dolgozókat és tanul tőlük. A Kommunista Szövetség elindítva a szocialista öngazgatást, a társadalmi ügyek állami irányításával ellentétben, tudatosan foglalt állást a különféle nézetek és érdekek demokratikus szembenállása mellett, hogy a legjobb megoldásokra jusson a termelésben és minden más társadalmi tevékenységben. De ez az állásfoglalás változásokat kíván a kommunisták munkájában és magatartásában, az alapszervezetektől kezdve egészen a legfelsőbb vezető szervekig. A kosovói események bebizonyították, hogy itt a változások lassúak és lemaradnak az élet követelményei mögött. A Kommunista Szövetség még nem szabadult meg a technobürokrata vezetéssel való kapcsolatától, ami fenntartja a hatalmi helyzetből való működését. Ezzel párhuzamosan elmaradt öngazgatási módszerű akciója az öngazgatási szervezetekben és közösségekben. Ebből sok fogyatékoság származott. Ezek főképpen az általánosított állásfoglalásokban, a helyzetépítésben és a nacionalista jelenségek igazi arányának takargatásában nyilvánulnak meg; bizonyos fajta önkormányzatban a Kommunista Szövetségen belül. Több figyelmet fordít a politikai reprezentálásra, mint a társadalmi-politikai szervezetekben és öngazgatási közösségekben való gyakorlati akciók tömegességére. Így a gazdasági és kulturális élet a kultúra és a közoktatás legfőbb kérdéseiről a dolgozók és polgárok nélkül, tehát az alkotmányban és a törvényekben megállapított öngazgatási jogaik, köteleességeik és felelősségük mellőzésével határoz-

nak. Ugyanez vonatkozik a védelem, a biztonság és az önvédelem kérdéseire, a politikai biztonsági értékelésekre és a foganatosítandó intézkedésekre is. A politikai csúcs minden kivételezettsége ezen a téren és az öngazgatási gyakorlat elhanyagolása gyengíti az általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszert. Valójában nincs jobb mód arra, hogy az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem megmutassa szociális lényegét, mint a szocialista öngazgatás fejlődése a dolgozó és polgárok beleszólásával.

A Kommunista Szövetség eszmei-politikai és nevelői tevékenysége

A szocialista öngazgatás fejlesztése az egység és testvériség, valamint a nemzeti egyenjogúság megerősítése az eszmei-politikai és a nevelőmunka tekintetében sokkal nagyobb igényeket támaszt a Kommunista Szövetséggel szemben. A tanulás ugyanis nem választható el a mindennapi munkától és magatartástól. Népszerűsíteni az öngazgatást, de nem venni részt benne, vagy szavakkal helyeselni az öngazgatási megegyezést és a társadalmi megállapodást, de a tettek színhelyén türelmetlenséget, vagy ellenszenvet mutatni a másféle vélemény és érdek iránt, biztos jele az eszmei és politikai elmaradottságnak. Hasonlóan ehhez, szavakkal küzdeni az egységért és testvériségért, de a cselekvésben kizárólagosnak és önzőnek lenni, legalábbis következetlenség. A kommunistától tehát, a szavak és a tettek összhangja kívántatik meg, amely nem tűr kétféle magatartást. A kosovói kommunistáknak a nacionalizmussal és az irredentizmussal való leszámolásában fejeződött ki az a gondolat, amely erkölcsi és politikai hangsúlya miatt nem merül feledésbe: „Nem lehet egy álláspontunk a zseb, és egy másik a szív részére!”

Az eszmei és politikai munkában szerfelett törekedünk a tanultságra, mérték nélkül ismételtjük az általános és ismert dolgokat. Nem akarjuk ezzel elvitatni a jól megalapozott elmélet hasznát, de az öngazgatást elméletileg, a társult munkában való gyakorlaton kívül, és a társult dolgozókkal való szoros kapcsolat nélkül nem sajátíthatjuk el. Az a tény, hogy az eszmei és politikai munka a Kommunista Szövetségben nincs összekötve az öngazgatási gyakorlattal, a legsúlyosabb következményekhez vezetett az iskolákban és az egyetemeken, a kosovói fiatalok oktatásában és nevelésében. A társult munkától elkülönülten, olyan illúziókat tápláltak, hogy gondolatban felülkerekedhetnek az anyagi és kulturális élet nehézségein és ellentmondásain, amelyek nagy és hosszan tartó erőfeszítést kívánnak. Ha egyszer illúziók jelentkeznek, akkor már nyitva az út mindenféle elméletnek, természetesen az öngazgatás-ellenesnek is. Ezenkívül, az Albán Népköztársaságból jövő tanárok iránti jóindulatú viszony megkönnyítette azok tervszerű és rendszeres törekvését, hogy Kosovo ifjúságát nacionalizmussal és irredentizmussal mérgezzék. A mi őszinte és jószándékú törekvésünk, hogy az Albán Nép-

köztársasággal jószomszédi viszonyt alakítsunk ki, meggyengítette eszmei és politikai éberségünket. Kiderült, hogy az Albán Népköztársaság sztalinista típusú politikai és társadalmi rendszere a külpolitikában hódításra törekszik, és hogy ebben a törekvésében, éppen a nacionalizmus és az irredentizmus lapjára játszott. Albánia természetesen leplezni igyekszik hódító törekvését a „marxizmus—leninizmus” címkéjét ragasztva rá. De ez átlátszó fedezék. A legújabb történelmi tapasztalat, különösen az európai, arra tanít bennünket, de más országokat és nemzeteket is, hogy a terjeszkedési törekvést semmivel sem lehet megszépíteni vagy igazolni. Az Albán Népköztársaság visszaélése a jószomszédi kapcsolatokkal nem változtathatja meg a Kommunista Szövetség eszmei-politikai állásfoglalását ezekről a kapcsolatokról, és ennek keretében, azt az álláspontját, amely szerint a nemzetiségek a közeledés és a barátság hídjai. Ezzel kapcsolatban emlékezzünk egy ismert filozófus szavaira: „Szeretném megérni, hogy honfitársaim más országokban ugyanilyen helyzetben legyenek, mint Jugoszláviában.” Meg kell, és meg akarjuk változtatni az eszmei és politikai engedékenységet a nacionalizmus és irredentizmus irányában hazánkban és nem kevésbé a kívülről beszivárgók irányában.

A Kommunista Szövetség nagyító alá vette a saját soraiban való tárgyalás kultúráját és közvéleményünk tájékoztatási módját. Világos követelmény volt, hogy a Kommunista Szövetség szervezeteiben és vezetőségében feltétlenül szükséges a nyílt és bátor bíráló szó, amely a társadalmi jelenségek pontos értékeléséhez, az idejekorán történő és megfontolt akcióhoz vezet. Ugyanakkor a kommunistáknak felróták, hogy a sok szó elködösíti a gondolatot; az előre elkészített beszédek nem veszik figyelembe az előző felszólaló szavait; nem veszik figyelembe azon tényeket, amelyekről a nép beszél; túlzott érzékenységüket a bírálattal szemben, amely elzárja a tárgyilagos elemzés útját. Ezzel szoros kapcsolatban áll a tájékoztatási mód is. Kétségtelen a Kommunista Szövetség felelőssége a közvélemény idejekorán történő, a valóságnak megfelelő és teljes tájékoztatásáért az összes társadalmi eseményekről. Az ilyen tájékoztatás ugyanis a legjobb orvosság a fondorlatok és a mendemondák ellen. Az említett felelősséggel tartoznak más öngazgatási, állami és tájékoztatási szervezetek és szervek is, de a Kommunista Szövetség felelőssége a legnagyobb. A kosovói eseményekről való tájékoztatás gyengesége annak a fogyatékosságnak a kifejeződése, amely mindenekelőtt a kosovói kommunistákat terheli az albán nacionalizmusról és irredentizmusról való tárgyalásaikban. Ezek a mulasztások súlyos kárt okoztak a kommunisták, az összes dolgozó és polgár eszmei-politikai mozgósíthatóságának az ellenséges aktivitás ellen.

Az eszmei-politikai tevékenység és a társadalmi önvédelem

A Kommunista Szövetség saját eszmei-politikai gyengeségeit a védelem és a társadalmi önvédelem szempontjából is megvitatta. Ez annál is inkább szükséges volt, mivel a kosovói albán nacionalizmus és irredentizmus ellenséges ellenforradalmi akciója módszeresen, eszmei-politikai behatolással volt előkészítve. Ha az ellenség így lép fel, akkor a védelemben és a szocialista öngazgatás társadalmi önvédelmében az eszmei-politikai szembeállítás erős és tartós eszközt jelent. A Kommunista Szövetség felismerve a nacionalista veszély igazi méreteit, bevonta a védelembe és az alkotmányos berendezés védelmébe saját eszmei-politikai potenciálját. A Kommunista Szövetség egysége kiállta a próbát. Ebben nyilvánult meg munkásosztályunk és dolgozóink egysége, nemzetünk és nemzetiségeink egysége és testvérisége. Nem lehet veszélyeztetve szocialista közösségünk egy része sem anélkül, hogy védelmére ne kelnének mindannyian. Mégsem tagadhatjuk le, hogy az eszmei-politikai tevékenységet a társadalmi önvédelem szerepében részben elhanyagoltuk. Megengedtük az ellenségnek, hogy erőszakos eszközökhöz folyamodjon, és akkor már kénytelenek voltunk mi magunk is; törvényes kényszerítő eszközöket alkalmazni. Tekintettel erre, mondhatjuk, hogy a mi védelmünk és társadalmi önvédelmünk az eszmei-politikai harc arcvonalán kezdődik. Ezen a fronton, mindenekelőtt a kommunisták, de az összes dolgozó és polgár részére is, láthatónak kell lenni minden ellenséges tevékenységnek, minden öngazgatásellenes és nacionalista jelenségnek. A kommunisták szerepe ebben a harcban, katonai kifejezéssel élve, a feldejtés. Az ő kötelezettségük felismerni minden ellenséges eszmei-politikai akciót, akármilyen ügyesen legyen az végrehajtva és álcázva, továbbá figyelmeztetni az ellenséges tevékenység felfedezésére és megtűrésére.

A kosovói KSZ vezető szerveinek, az öngazgatási és állami intézményeknek a kommunistáit, akik elhanyagolták kötelességüket, már felelősségre vonták, olyan demokratikus eljárás alapján, amely jellemző a Kommunista Szövetségre és a szocialista öngazgatás politikai rendszerére. Azonos módon folyik a differenciálási folyamat a KSZ szervezeteiben is. A kommunisták ebben a folyamatban újra igazolják saját vezető szerepüket és elsődleges felelősségüket az alkotmányos berendezés védelmében. Magától értetődő, hogy ez a folyamat sem könnyű és egyszerű; szívós és türelmes eszmei-politikai munkát igényel, mindenekelőtt pedig az elhatárolás világos vonalát. A kosovói kommunisták erősen és határozottan meghúzták ezt a vonalat: soraikban nem lesz hely az ellenséges akciók részvevői számára, továbbá nem lesznek engedékenyek a semlegesek, az ingadozók és a tétlenek iránt sem. A Kommunista Szövetségnek nagy kötelezettsége van. Először is az, hogy a tartományi albánokkal megértesse mindazt a kárt, amit a nacionalizmus és irredentizmus okozott, és hogy megszabadítsa őket a nacionalista tüntetések agresszív szervezőinek pszichikai terrorjától. Ebben az erőfeszítésben a

kosovói kommunisták nincsenek egyedül. Az összes jugoszláv kommunista bizalmát és támogatását élvezik. Ez a támogatás legteljesebben abban fejeződik ki, ahogyan az albán nemzetiség iránti szerb és minden más nacionalizmust elfojtjuk. Tito eszméje az egységről és testvériségről, a nacionalista gyűlölet és megosztás ellenében, ebben az órában kifogyhatatlan erővel emelkedik fel. Tito az egységet és testvériséget, a népfelszabadító háború és forradalom legnagyobb vívmányának tartotta. A szocialista Jugoszlávia soknemzetiségű összetételében, a különbözőség gazdagságát és szépségét látta, a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságában, az öngazgatás alapján a 'közösség egységét. De ő nem feledkezett meg sohasem a nacionalizmus veszélyéről, amelyet belülről élesztenek és kívülről serkentenek. Ezért mindannyiunkat arra intett, hogy úgy őrizzük az egységet és testvériséget, mint a szemünk fényét. Tito a munkásosztályban látta az egység és testvériség, a nemzeti egyenrangúság igazi hordozóját. Tito eszméi és a vele kapcsolatos gyakorlat Marx nyomdokain haladtak. Marx azt mondta, hogy először mint embereknek kell felszabadulnunk, hogy felszabadíthassuk nemzeti érzéseinket is. Titót is ez vezérelte, s ezért szorgalmazta nemzeteink és nemzetiségeink testvériségének és egyenjogúságának megerősítését mint további fejlődésünk előfeltételét.

A társadalmi-gazdasági fejlődés problémái

A Kommunista Szövetség a kosovói események elemzésében nemcsak eszmei és politikai szempontból vizsgálta meg a nacionalizmus és irredentizmus jelenségét, hanem a társadalmi-gazdasági alapra és a politikai rendszer elemeire való tekintettel is.

A szocialista öngazgatású Jugoszláviában Kosovo jelentős társadalmi-gazdasági fejlődést ért el. A gyáripari termelés 1949-től 1980-ig 11-szeresére nőtt; a mezőgazdasági termelés 1959-től 1980-ig két és félszeresére emelkedett, a földművelő lakosság aránya 42,2%-ra csökkent; az egész gazdaság társadalmi terméke 1947-től 1979-ig 6,1-szeresére nőtt; az utóbbi 20 évben Kosovo gazdaságának társadalmi terméke Jugoszlávia átlagánál gyorsabban nőtt; a lakásállomány 1951-hez viszonyítva 5-ször nagyobb; a négytagú család bevétele és rendelkezésre álló eszközei az utóbbi 10 évben 3,4-szeresére nőttek; 1952-ben 8527 főre jutott egy orvos, 1979-ben pedig 1645 főre; a tanulók és az egyetemi hallgatók száma 470 000; a 10 000 lakosra eső 300 egyetemi hallgatóval Kosovo az első helyen áll az országban, sőt az első között az egész világon. Kosovo dolgozói mindezeket az eredményeket a Szerb SZK és egész Jugoszlávia támogatásával érték el.

Jugoszlávia társadalmi terve és a tartomány tervdokumentumai Kosovo még gyorsabb fejlesztését irányozták elő az 1981—1985-ös időszakban: a társadalmi termék átlagos évi növekedése 7,9—8,5%; a foglal-

koztatás növekedésének arányszáma a társadalmi szektorban mintegy 6%; a gyáripari termelés növekedésének arányszáma 8,5—10,5%; a mezőgazdasági termelés növekedésének arányszáma 4,7%. Persze, Kosovónak ezt a gyorsított fejlesztését egész közösségünk támogatása segíti elő.

A fenti adatok önmagukért beszélnek. A tartomány eddigi fejlesztésében elért sikerekben és a KSZ, valamint egész közösségünk világos politikai állásfoglalásában, hogy ezt a fejlesztést még meggyorsítják a nacionalizmus nem találhatott érvet magának.

Kosovo eddigi fejlődése azonban nem volt mentes olyan egyenetlenségektől, amelyekből összetett problémák keletkeztek. A legnagyobb egyenetlenségek Kosovo társadalmi-gazdasági életében, a gazdaságon kívüli tevékenység aránytalanul nagy beruházásaiban, továbbá a középfokú és az egyetemi oktatásnak a gazdaság lehetőségeit meghaladó és annak szükségleteivel ellentétes fejlődésében mutatkoztak. Valójában a túlhajtott fejlesztés még a nagyobb anyagi lehetőségekkel bíró országokban is szükségszerűen a gazdasági és társadalmi élet zavaraihoz vezet. Az ilyen természetű kosovói zavarok mélysége kapcsolatos a szubjektív tényező téves határozataival, pontosabban a szocialista öngazgatási viszonyok fejlődésében beállt megrekedéssel. A gazdasági és társadalmi tevékenység irányítása, a bővített újratermelésről és a jövedelemről való határozás, túlnyomórészt a politikai vezetés kezében volt, és ez a központosítási törekvéseket segítette elő, fékezve az öngazgatást. A kosovói etatista irányzatokat segítette a gyorsabb fejlődést szolgáló szövetségi alap pénzeszközök folyósítási és elosztási módja is, amely szintén csökkentette az öngazgatási és társult munka hatását. A kosovói nacionalista és irredenta erők először is az etatista bürokráciának udvaroltak, támogatást nyújtva nekik, és amikor az államiság mindenhatóságával kapcsolatos illúziók eluralkodtak, akkor nyíltan és szemtelenül felléptek a politikai színtéren, a „Kosovo kizsákmányolásáról”, a „Köz-társaságért”, az „Albániához való csatlakozásért”, és a „Nagy Albániáért, amelyben az összes tiszta albánok egyesülnek” jelszavakkal.

Lehetséges, hogy a kosovói szubjektív politikai tényező akkor hagyta figyelmen kívül a nacionalistáktól és irredentáktól való elkülönülés világos irányvonalát, amikor kezdte elhanyagolni Kosovo tényleges társadalmi-gazdasági fejlődésének tényeit, és ezzel kapcsolatban a nehézségeket és problémákat a tartomány gyorsabb fejlesztésére elkülönített pénzeszközök elégtelenségével magyarázta.

A kosovói bürokratikus etatizmus erős maradványai kifejezésre jutottak a Szerb Szocialista Köztársasággal való alkotmányos viszonyokban és az Albán Népköztársasághoz fűződő külpolitikai kapcsolatokban is. A Szocialista Autonóm Tartomány mint a Szerb SZK szerves részének és a szövetség szerkezeti elemének alkotmányos helyzete, elvileg és gyakorlatilag, a lehető legnagyobb önkormányzat, amely lehetővé teszi az öngazgatás teljes fejlődését, a munkásosztály vezető szerepét, valamint

a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságát. Tekintettel erre, az alkotmányos elvek megsértése lehetett volna és valójában azok tényleges megszegése is volt. Ez megnyilvánult a köztársaság és a tartomány természetes kapcsolatának és viszonyának lazításában is, amely lehetetlenné tette pl. a honvédelemről szóló törvény és A Szerb SZK társadalmi tervéről szóló törvény meghozatalát. Az erről folytatott tárgyalásokból hiányzott az öngazgatási irány és jelleg, és ezért eredménytelenek maradtak. Mi több, az, ami a gyakorlatban a tartománynak a köztársaságtól való elválásához vezetett, hasonló módon megismétlődött a Kommunista Szövetség viszonyában is.

A „Kosovo Köztársaság” jelszó igazi jelentése

A kosovói albán nacionalisták fő jelszava egy kizárólagos követelést tartalmazott — hogy Kosovót köztársasággá kell kikiáltani. Ők ezt a követelést egyoldalú etnikai érvekkel indokolták, elferdítették a történelmet, titkolták Kosovo tényleges fejlődésének tényeit és a Szocialista Autonóm Tartománynak a szövetségi berendezésünkben való alkotmányos jogait. A jelszó igazi jelentése azonban újabb történelmünk, népfelszabadító háborúnk és szocialista forradalmunk világosságánál derül ki. Szövetségi berendezésünk változatlan alapjait, az AVNOJ 1943. évi második ülészaka erősítette meg Jajcában. Ezen az ülészakon nemzetünk az egység és testvériség, valamint a nemzeti egyenrangúság politikai irányvonalának alapján törvényesítették azt az akaratukat, hogy szövetségi közösségben éljenek, amely alkotmányosan hat köztársaságból és a Szerb Köztársaság két önkormányzati tartományából áll. Így összegeződtek a fasiszta megszállók és a hazai árulók elleni népfelszabadító és forradalmi harcunk eredményei, és ezeket az eredményeket többé senki nem vonhatja kétségbe.

A szocialista öngazgatás lehetővé tette a szocialista köztársaságok és a szocialista önkormányzati tartományok alkotmányos helyzetének a saját fejlődésre való jog és az érte való felelősség, valamint egész szocialista közösségünk fejlesztésének előrevitelét. Ez különösen a szocialista köztársaságok államiságának és a szocialista autonóm tartományoknak mint társadalmi-politikai közösségeknek a meghatározásában nyilvánul meg. A hat köztársaságból és a két önkormányzati tartományból álló szövetség tehát nem változott, és nem is változtatható.

Ebből a szempontból könnyen felismerhető, a „Kosovo Köztársaság” jelszó ellenforradalmi és ellenséges jelentése. Ez a jelszó közvetlenül a JSZSZK alkotmányos berendezésének rombolására és a Kommunista Szövetség az egységre és testvériségre, a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságára vonatkozó politikájának bomlasztására ösztönöz. Ilyen romboló állásfoglalás nyilvánul meg gyakorlatilag az etnikailag tiszta Kosovóra való törekvésben, amely a Kosovón élő szerbek és más nemzetek

és nemzetiségek iránti nyomásban fejeződött ki. A „Kosovo Köztársaság” jelszó jelentése azonban az albán nacionalisták és irredenták értelmezésében gyorsan bővült. Először is kihirdették az összes jugoszláviai albánok egyesítésére vonatkozó szándékukat, majd az Albán Népköztársasághoz való csatlakozás, illetve a nagy Albánia létrehozásának irredenta kívánságát. Az albán nacionalizmus és irredentizmus tehát felfedte terjeszkedő szellemét.

Az Albán NK-hoz fűződő külpolitikai kapcsolatokban Kosovón eltertek a szokásos gyakorlattól, továbbá külpolitikánk világos és egységes alapelveitől. Elfogadták Albániának azt a törekvését, hogy együttműködjön Kosovóval, de kerülje a Jugoszláviával való együttműködést, hogy nagy albán eszméket hirdessen és elvitassa országunk területi sérthetetlenségét. Az, amit Albánia tett Kosovón, és amit továbbra is tesz országunk iránti propagandájában, nyilvánvaló beavatkozási kísérlet belső ügyeinkbe. Természetesen, ez nem fog arra bírni bennünket, hogy megváltoztassuk álláspontunkat a jószomszédi viszony tekintetében, de mindent elkövetünk az ilyen beavatkozás megakadályozásáért. A szocialista Jugoszlávia mindig megértéssel viseltetett a jugoszláviai albán nemzetiség az albán néppel és az Albániával való természetes kapcsolatai iránt. Hazánk ebben a tekintetben a nagylelkűség és a türelmesség vitathatatlan példáját adta. Az albán propaganda azonban nyílt területi igényeket támaszt Jugoszlávia egyes részei iránt, és ebben a törekvésében, országunk egész alkotmányos berendezésének, történelmi és valós szövetségi berendezésének bomlasztásától sem riad vissza. Természetesen alkotmányos berendezésünk nem függött és nem függ Albániától. Azzal kapcsolatban, hogy Albánia az európai valóságban a határok megváltoztatására bujtogat és terjeszkedni akar, felmerül a kérdés: Egyedül van-e ebben Albánia, illetve számíthat-e valamilyen külső támogatásra? Számunkra ez a kérdés elkerülhetetlen fontosságú, de minden más ország is, amely iránt szomszédja területi igényeket támaszt, föltétlenül meg fogja vizsgálni. Európában jelenleg, senki értelmes sem képzelheti el másként, a határok megváltoztatását, mint háborúval. Albánia hosszú elszigeteltsége a világtól arra enged következtetni, hogy nem építhetett ki teljes érvényű mércéket a nemzetközi kapcsolatokról, és ezért enged meg magának olyan önkényességet, amely a nemzetközi magatartási normák elhanyagolásának kifejezése. Ezt támasztja alá az is, hogy az Albán NK az egyetlen ország Európában, amely nem írta alá az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet helsinki okmányait, amelyek megerősítették az európai határok sérthetetlenségének elvét.

A kosovói események alkalmával teljesen kifejezésre jutott a Kommunista Szövetségnek a védelmi erőnkkel kapcsolatos álláspontja, amely a szocialista öngazgatás és nemzeti egyenjogúság fejlesztésével kiépített, továbbá az általános honvédelmen és társadalmi önvédelmen, az el nem kötelezett külpolitikán alapul. A mi általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünk a szocialista öngazgatás politikai és társadalmi

rendszeréből ered, de népfelszabadító háborúnkban és forradalmunkban gyökerezik. Annak kritikai vizsgálatában, hogyan működött ez a rendszer a kosovói nacionalista tüntetések letörésében; megállapítást nyert, hogy csak részben tett eleget kötelezettségeinek, és hogy nem volt eléggé fejlett. Ennek több oka van. A legfontosabb az, hogy az öngazgatás fejlődésének megrekedése kedvezőtlenül hatott Kosovón az általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszer fejlődésére, szervezetére és szilárdságára. Ez leginkább abból tűnt ki, hogy az egyetemen és a középiskolákban az ifjúság sem politikailag, sem erkölcsileg, sem szervezeten nem volt felkészítve az ellenséges akciókkal való szembesze-
gülésre. Csak ezzel magyarázható, hogy a viszonylag kis számú, de militáns és agresszív csoportoknak az egyetemisták és a diákok közül sikerült tüntetésekbe bevonni elég sok fiatalt. A másik ok, hogy az általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszer Kosovón bizonyos fokig különállóan, az egészszel való összeköttetés nélkül épült ki. Ezért nem volt eléggé ellenálló az ellenséges propagandával és az ellenséges tevékenység más formáival szemben.

A kosovói általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszer szubjektív gyengeségei ellenére, amelyeket az ellenség maximálisan kihasznált, általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünk egészében képesnek mutatkozott az ellenséges erők legyűrésére. Szilárdabb egység jellemző erre a rendszerre, mint azt az ellenség feltételezte. A kosovói ellenforradalmi akció először is az egész ország egységes politikai elítélésével és azzal a határozottsággal találta magát szembe, hogy minden szükséges eszközzel meg kell fékezni és le kell törni. A legfontosabb az alkotmány és az általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi koncepció lényegi elveinek megerősítése, amely szerint országunk bármely részének veszélyeztetése ugyanaz, mint függetlenségének, önállóságának, területi épségének és alkotmányos berendezésének egészében való veszélyeztetése. Nálunk e körül nincs bizonytalanság, és egy ellenségünknek sem kellene abban reménykednie, hogy ebben a tekintetben valami megváltozhat.

Minden nacionalizmus helyrehozhatatlan gyengesége a szocialista Jugoszláviában, hogy előre elszigeteltségre van ítélve. A nacionalizmus elszigetelése közösségünk lényegi fontosságú, törvényszerű védelmi reakciója. A nacionalizmus, csak másik nacionalizmust válthat ki, és az nem lehetséges, hogy ezzel ne mozgósítsa közösségünket, hogy határozottan és engesztelhetetlenül lesújtson minden nacionalizmusra. Ezen a vizsgán buktak meg a fasiszta megszállók az NFH-ban, és nem fog jobban járni más sem, akit az a gondolat száll meg, hogy haszonra tehet szert azzal, ha megkísérli összeveszíteni nemzeteinket és nemzetiségeinket.

A kosovói események megmutatták, hogy a belső ellenséges és ellenforradalmi erők föltétlenül kívülről keresnek támaszt és támogatást, és hogy külső ellenségeink ezt nem tagadják meg tőlük. A kosovói belső ellenséges erők együttműködése az Albán NK országunk iránti ellensé-

ges akcióival nyilvánvaló. Ezt bizonyítják az ellenséges tevékenység ugyanazon jelszavai, célja és értelme. Ezért nem lehet korlátozás és fel-tételhez kötés az általunk tett védelmi és társadalmi-önvédelmi intézke-désekben. Ebben egységes politikai állásfoglalásra helyezkedtek a kosovói Kommunista Szövetség, a Szerb KSZ és a KSZ országos vezető szervei, majd a védelmi és önvédelmi erők mozgósítására illetékes alkotmányos szervek megtették a szükséges intézkedéseket.

Általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünk az ellen-séges akciók letörésében felhasználta sokoldalú lehetőségeit. Előtérben az ellenséges propaganda, és a téves tájékoztatás leleplezésére irányuló eszmei-politikai akció áll. Ennek az akciónak szerves része a szocialista öngazgatás vívmányának, a nemzetek és nemzetiségek egységének-test-vériségének és egyenjogúságának érvényesítése.

Ez, valamint általános honvédelmi és társadalmi-önvédelmi rendsze-rünk ilyen irányúsága a kosovói albán dolgozók politikai hangulatán alapul, akik belátták, hogy az ellenséges akció legnagyobb kárt nekik maguknak okoz, hogy kérdésessé teszi az NFH-ból eredő történelmi állásfoglalásukat, mindenekelőtt a szerbekkel és crnagoracokkal, vala-mint a hazánk összes nemzeteivel és nemzetiségeivel való közösségüket, továbbá mindazokat az értékeket, amelyeket a szocialista öngazgatás építésében szereztek. Ez a kosovói albánok, a Kosovói Kommunista Szövetség, a munkásosztály, és azon dolgozók iránti bizalom kifejezése, akik a szocialista öngazgatású építés hordozói. Az elmúlt idő megmu-tatta, hogy a Kommunista Szövetségben a társadalmi-politikai szervezé-tekben, az öngazgatási és állami szervezetekben, a dolgozók között és az albán nemzetiségű értelmiség soraiban nagyszámú aktivistája és határo-zott harcosa van a szocialista öngazgatás, a nemzetek és nemzetiségek egysége és testvérisége, egyenjogúsága védelmének. Ők a hordozói annak az elhatárolási folyamatnak, amely az ellenséges elemek elszigetelődé-séhez vezet, nem hagyva teret az ingadozásra és tévlelésre. A mi ál-talános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünk nem támasz-kodik a durva erőre. A harc eszmei és politikai téren hosszan tartó és rendszeres lesz. Feladata, hogy leleplezze a nacionalizmus lényegét, visz-szatérését a múlthoz, a fejlődés meghaladott fokához, ami voltaképpen ellenállás az öngazgatásnak és az egyenjogúak közösségének, elutasítása annak a tárgyalásnak, mely a demokratikus öngazgatási módszerekkel és eszközökkel kívánja megoldani a társadalmi problémákat.

A polgárok életét és biztonságát, a társadalmi tulajdon és az emberek vagyonát veszélyeztető erőszaka ellenséges akciók letörésében, általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünk törvényes kényszerítő eszközöket is alkalmazott. Ebben a tekintetben nem is lehet ingadozni. Aki ugyanis hazánkban megkísérli erőszakkal megváltoztatni az alkot-mányos berendezést, bitorolni a polgárok öngazgatási szabadságjogait, tagadni a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságát, azt általános hon-védelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünk forradalmi erejével kell

leküzdeni. Ez az erő óriási és mindent felölel, képes biztosítani az emberek békéjét és biztonságát, alkotó munkájuk minden feltételét, valamint megvédeni az összes anyagi javakat és természeti forrásokat. Sőt, képes leküzdeni és elhárítani minden külső támadást, legyen az különleges háború, vagy nyílt agresszió.

Az albán nacionalisták és irredenták ellenséges tüntetéseinek leküzdésében teljes eréllyel részt vettek a Szövetségi Belügyi Titkárság, a szocialista köztársaságok és a szocialista önkormányzati tartományok biztonsági szervei, szolgálatai és rendőregységei. A JSZSZK Elnöksége határozatának végrehajtásában ők olyan politikai következetességet, határozottságot és türelmet, áldozatkészséget és fegyelmet tanúsítottak, amelyek összhangban vannak a szocialista öngazgatású politikai rendszerrel.

A Jugoszláv Néphadsereg egységei a fontos társadalmi létesítmények biztosítását látták el. A tisztek és katonák feladataikat pontosan és olyan felelősséggel végezték, amelyet magasfokú eszmei-politikai tudat és szilárd katonai fegyelem hatott át. Magatartásukban és magaviseletükben az egységhez és testvériséghez és a szocialista öngazgatáshoz való rendíthetetlen elkötelezettségük nyilvánult meg, és az a hajthatatlan határozottság, hogy feltétlenül megvédik a JSZSZK függetlenségét és területi épségét.

A JNH tisztjei és katonái ez alkalommal is megmutatták, hogy híven követik Tito elvét, amely szerint hadseregünk az egység és testvériség hadserege, szoros kapcsolatban áll összes nemzetünkkel és nemzetiségeinkkel, olyan eszmei-politikai erő, amely sokoldalúan részt vesz az ország társadalmi életében. Ezzel összhangban ők most is részt vesznek abban a politikai és eszmei akcióban, amelyet a Kosovói Kommunista Szövetség a munkásosztállyal és a dolgozókkal együtt vezet. A Kosovói Kommunista Szövetség akciójának célja, hogy meggyorsítsa a differenciálási folyamatot, pontosabban, hogy meghiúsítsa a nacionalista és irredenta tevékenységet, hogy leleplezze az ellenséges propagandát, hogy felújítsa és megerősítse nemzetünk és nemzetiségeink egységét és testvériségét, egyenjogúságát és kölcsönös bizalmát. Egyszersmind szervezett erőfeszítéseket tesz a nagyobb termelésért és a fegyelmezettebb munkáért, valamint a szocialista öngazgatási viszonyok fejlesztéséért. A társadalmi-gazdasági és az eszmei-politikai feladatok párhuzamos megoldása a legmegbízhatóbb útja és módja az ellenforradalmi tevékenység megfékezésének.

A tisztek és katonák mindezeket a feladatokat Kosovo munkásosztályával, dolgozóival és polgáraival együtt végzik. A JNH egységeiben való eszmei-politikai és nevelő munka, továbbá a kommunisták és az összes tisztek és katonák közvetlen gyakorlati tevékenysége a konkrét helyzetek által igényelt kötelezettségekből ered. Ennek keretében külön feladat az eszmei-politikai és nevelő munka az albán nemzetiségű katonákkal, azzal a több ezer fiatallal, akik a hadseregben való sorkatonai

szolgálatuk letöltése előtt szintén ki voltak téve a nacionalista és irredenta propagandának. A Kommunista Szövetség néphadseregbeli szervezeteinek és az ifjúsági szervezeteknek, a parancsnokságoknak és politikai szerveiknek, továbbá a katonai közösségeknek nagy tapasztalata van az eszmei-politikai és nevelő tevékenységekben. Jelenleg az kívánatuk tőlük, hogy rendszeres és türelmes munkával fáradozzanak a tévhitek eloszlatásán, a nacionalista és irredenta propaganda igazi elleneséges és ellenforradalmi tartalmának leleplezésén. Magától értetődő, hogy itt is legfontosabb az összes nemzetek és nemzetiségek tisztjei és katonái közötti egység és testvériség, a bajtársi viszony, valamint a kölcsönös elismerés és bizalom ápolása.

Ugyancsak igen fontos a katonai élet és gyakorlat minél nagyobb szervezettsége, a teljes éberség mind a nép közötti, mind a hadsereggel szembeni ellenséges tevékenység minden formája iránt. A törhetetlen éberség a magasfokú harci készség és eredményesség — ez a legbiztosabb gát az ellenséges szándékok és akciók ellen.

Az, hogy működésbe hoztuk általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünket, alkotmányos berendezésünk védelmére, az ellenséges ellenforradalmi akció mértékének arányában, nem változtatta meg tartós és változtathatatlan forradalmi elkötelezettségünket a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságának és az öngazgatás további fejlesztésének irányvonala mellett. Az öngazgatás ellenségei és a mindenféle nacionalisták, akik a kosovói eseményeket megkísérelték saját céljaikra kihasználni, és az öngazgatás helyett a bürokratikus etatizmust ajánlani, az egyenjogúak közössége helyett unitarizmust vagy szeparatizmust javasolni, valamint az albán nacionalisták és irredenták — határozott ellenállásba ütköztek. A szocialista öngazgatás ellenük is működésbe hozza majd általános honvédelmi és önvédelmi rendszerét. Ez a rendszer pedig erejét éppen a szocialista öngazgatás fejlesztéséből, a dolgozók szerepének erősítéséből és a társadalmi életbe való beleszólásukból meríti. Mi tehát az öngazgatást nem korlátozásával fogjuk védeni. Ezzel szemben a mi erőnk és a mi egységünk abban van, hogy kibővítsük az öngazgatás területét; korlátozva és visszaszorítva az etatizmust és a bürokrata—technokrata viszonyokat. Ehhez hasonlóan a kosovói albán nacionalizmust és irredentizmust, amely csapást mért nemzeteink és nemzetiségeink egységére és testvériségére, a bizalom és egyenjogúság, a kölcsönös támogatás és közösség erősítésével fogjuk legyőzni. A szocialista öngazgatás ebben a tekintetben is az egység és a testvériség pótolhatatlan tényezője, mert éppen ez teszi a munkásosztályt és a dolgozókat a nemzetek és nemzetiségek igazi egyenjogúságának hordozóivá, nem engedve át ezt a szerepet semmiféle reprezentánsoknak. Habár a kosovói nacionalista és irredenta tüntetésekbe be volt vonva a munkások kisebb része is, a munkásosztály nyújtotta a legkeményebb ellenállást. A leghatározottabban szembeszállt a tüntetők társadalmi tulajdon elleni rombolásával és a más nemzetek és nemzetiségek dolgozóira gya-

korolt nacionalista nyomással. Magától értetődő, hogy a munkásosztály döntő szerepe a Kommunista Szövetség nemzeti kapcsolatokra vonatkozó politikájában csak akkor juthat teljesen kifejezésre, ha ugyanilyen szerepet kap a termelésről és a jövedelemről, a társulásról és a szabad munkacseréről, valamint az újtermelésről való döntéshozatalban is. A jelenlegi körülmények között ez a tényleges feltétele a gazdaságzilárdításnak, a nagyobb termelékenységgel kapcsolatban felgyülemlett gazdasági problémák megoldásának, a jobb munkaszervezésnek, a szakirányú oktatásnak, a fiatalok foglalkoztatásának, a kivitelnek stb. Ezek a nem könnyű feladatok csak úgy oldhatók meg, ha ebben a döntő szavuk a társult dolgozóknak lesz. Az ő szavuknak és gondolataiknak, érzéseiknek és hangulatuknak kell uralkodóvá válnia nemcsak a társultmunka-szervezetekben és az öngazgatási közösségekben, hanem a szocialista öngazgatás egész politikai rendszerében, a Kommunista Szövetségben és társadalmi-politikai szervezetekben, valamint a küldötttevékenységben is. Az általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszer kiépítésének és ugyancsak az öngazgatás fejlesztése az előfeltétele. Csakis így izmosodhat meg ez a rendszer, csakis így juthat benne teljesen kifejezésre a munkásosztály és a dolgozók határozottsága és rendíthetlensége, hogy védik és védelmezik az NFH és a forradalom vívmányait, valamint a szocialista öngazgatás értékeit. Ebben van Tito szavainak legmélyebb értelme, amelyekkel forradalmunk vívmányainak védelmét és fejlesztését egységes harcként jelöli meg.

Fordította *Berta Mátyás*